دانستنی‌ها
شهروند ۶
شنبه ۱۹ آبان ۱۳۹۷ | سال ششم | شماره ۱۵۴۲
www.shahrvand-newspaper.ir

آبگرمکن، یخچال، فریزر، اجاق گاز و اشیای بلند و بسیار سنگین باید با بست یا تسمه‌های مناسب به کف و دیوار منزل محکم شوند.

پرتره

موتزارت سینما

اگر شهرت او را برابر با شهرت خود سینما بدانیم اغراق نکرده‌ایم. آهنگسازی که در کارنامه‌اش ساخت بیش از ۴۰۰ اثر برای سینما و تلویزیون دیده می‌شود، آن هم نه موسیقی‌های دم‌دستی، بلکه آثاری ماندگار که بسیاری‌شان به خاطره نسل‌های مختلف بدل شدند. صحبت از انیو موریکونه آهنگساز ایتالیایی است که امروز جهان سینما، نودمین سالروز تولد او را جشن می‌گیرد (۱۰ نوامبر ۱۹۲۸). «یک مشت دلار»، «به خاطر چند دلار بیشتر»، «خوب بد زشت»، «روزی روزگاری در غرب»، «روزی روزگاری در آمریکا»، «تسخیرناپذیران»، «سینما پارادیزو»، «افسانه ۱۹۰۰»، «مالنا»، «هشت نفرت‌انگیز» و... تنها بخشی از آثاری هستند که با نوای سحرانگیز موسیقی او جان گرفته‌اند. موریکونه را که پرکارترین آهنگساز فیلم در جهان است موتزارت سینما نیز لقب داده‌اند.

تذکره

مرگ پدر ترکیه

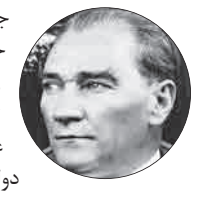

جنگ جهانی اول با شدت تمام در جریان بود و امپراتوری عثمانی هر روز بیش از دیروز رو به اضمحلال و تباهی می‌رفت. شکست امپراتوری عثمانی، بزرگترین و پهناورترین دولت اسلامی پس از فروپاشی خلافت عباسیان، در باور و مخیله هیچ‌کس نمی‌گنجید و هنوز بودند کسانی که کاخ آرزوهای خود را بر پایه‌های این سریر پوسیده بنا می‌کردند؛ اما در این میان یک نظامی و سیاستمدار ترک به خوبی درک کرده بود که دوران امپراتوری‌های پهناور که قبایل، نژادها و طبایع مختلف را در بر می‌گیرد به سر رسیده و اگر دیر بجنبند دیگر نه از «تاک» نشانی باقی خواهد ماند و نه از «تاک‌نشان»! صحبت از مصطفی کمال پاشا، معروف به آتاتورک است که ۸۰ سال پیش در چنین روزی (۱۰ نوامبر ۱۹۳۸) در کاخ دلمه‌باغچه استانبول درگذشت. مرگ او در ساعت ۹ صبح و بر اثر بیماری کبدی رخ داد. او را معمار ترکیه نوین لقب داده‌اند. او زمانی در نامه‌ای خطاب به مردم ترکیه خصوصا جوانان چنین نوشت: «این جمهوریت را ما بنا نهادیم؛ بقا و پیشرفت آن با شماست.»

فوکوس

لوئیس واشکانسکی روی تخت بیمارستان - ۱۹۶۷

دکتر کریستیان بارنارد جراح اهل آفریقای جنوبی سوم دسامبر ۱۹۶۷ میلادی، قلب دنیس داروال ۲۶ ساله را که بر اثر تصادف رانندگی دچار مرگ مغزی شده بود در سینه لوئیس واشکانسکی، فروشنده ۵۴ ساله به تپش انداخت. این اولین عمل پیوند قلب جهان بود. واشکانسکی ۱۸ روز پس از عمل به دلیل ذات‌الریه از دنیا رفت، اما این عمل راه را برای دیگر عمل‌های پیوند قلب هموار کرد.

فرجام

انتقام از دکتر

مرد را در حالی که بسیار ناخوش‌احوال بود، سوار بر برانکارد مقابل جوخه آتش گذاشتند و پیکرش را در گورستان ابن‌بابویه، کنار شهدای قیام ۳۰ تیر به خاک سپردند. دخالت بزرگان برای بازگرداندن حکم دادگاه و اخذ حکم عفو از شخص اول مملکت بی‌نتیجه مانده بود. در آخرین تلاش‌ها آیت‌الله سیدرضا زنجانی از مرجع عالیقدر جهان تشییع یعنی آیت‌الله بروجردی برای پادرمیانی استمداد طلبید، اما جواب آیت‌الله چنین بود: «انگلیسی‌ها از او کینه به دل دارند، شاه هم ضعیف است و کاری نمی‌شود کرد.» و بدین‌سان دکتر حسین فاطمی، وزیر خارجه دولت دکتر محمد مصدق و مدیر روزنامه «باختر امروز» تاوان ملی‌شدن صنعت نفت و کوتاه کردن دست انگلیسی‌ها از منابع زیرزمینی ایران را با خون خود داد. او یی که ۶۴ سال پیش در چنین روزی (۱۹ آبان ۱۳۳۳) در حالی که ۳۷ سال بیشتر نداشت، اعدام شد و دکتر مصدق درباره‌اش چنین گفت: «اگر ملی‌شدن نفت خدمت بزرگی است، از آن کسی که اول این پیشنهاد را نمود، باید سپاسگزاری کرد و آن کس شهید راه وطن دکتر حسین فاطمی است.»

دژاوو

گرسنگی، ترسناک‌ترین واژه تاریخ

مرگ «امل حسین» کودک قحطی‌زده یمنی، بار دیگر توجه جهانی را متوجه بحران انسانی فراگیر در این کشور جنگ‌زده کرد. چاپ عکس بدن تکیده این دختربچه ۷ ساله در صفحه نخست نیویورک‌تایمز را شاید بتوان شدیدترین عکس‌العمل رسانه‌های غربی نسبت به تبعات جنگ نابرابر در یمن تفسیر کرد. عربستان و نیروهای موسوم به ائتلاف بیش از ۳ سال است که یمن را تحت محاصره قرار داده و اجازه ورود مواد غذایی و دارویی مورد نیاز را به این کشور نمی‌دهند. یمن ۲۴ میلیونی، به اذعان سازمان ملل متحد در آستانه فاجعه‌ای تراژیک و بزرگ قرار دارد که همانا مرگ جمعی بر اثر گرسنگی است.

سوءتغذیه، از دوبلین تا پکن

از روزی که تاریخ زندگی بشر روی کره‌زمین به رشته تحریر درآمده، «قحطی» ترسناک‌ترین واژه‌ای است که انسان با آن مواجه شده است. در این میان اتفاقاتی چون جنگ، خشکسالی و حتی اشتباهات استراتژیک حاکمان، مهمترین دلایل بروز بزرگترین قحطی‌های جهان را تشکیل می‌دهند. این واژه دهشتناک، آفریقا و اروپا و آمریکا و آسیا نمی‌شناسد، کما اینکه یکی از فاجعه‌بارترین قحطی‌های جهان طی سال‌های ۱۸۴۵ تا ۱۸۵۲ میلادی در کشور اروپایی ایرلند رخ داد و به دلیل ازبین‌رفتن محصول سیب‌زمینی به‌عنوان قوت غالب مردم این کشور، ۱/۵ میلیون نفر یعنی معادل نصف جمعیت ایرلند بر اثر گرسنگی جان خود را از دست دادند. در این میان قحطی بزرگ در کشور چین یقینا تراژیک‌ترین فاجعه‌ای است که در پی صدور یک دستور حکومتی به وقوع پیوسته است. درسال ۱۹۵۸ دولت چین دستور قتل‌عام عمومی گنجشک‌ها را به جرم ازبین‌بردن غلات کشاورزی صادر کرد! طی یک‌سال چینی‌ها تقریبا نسل این پرنده را در کشور خود منقرض کردند. نتیجه این کار رشد بی‌سابقه آفات گیاهی بود، زیرا دیگر گنجشکی وجود نداشت که ملخ‌های گندم‌خوار را شکار کند. پیامد این عمل ازبین‌رفتن غلات، بروز قحطی و مرگ بیش از ۳۰ میلیون چینی بین سال‌های ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۱ بود.

قحطی بزرگ در ایران

ایران نیز در تاریخ خود قحطی‌های بزرگی را تجربه کرده است. براساس مستندات تاریخی، یک‌هزار سال پیش قحطی بزرگی در ناحیه خراسان خصوصا شهر نیشابور به خاطر ازبین‌رفتن محصولات کشاورزی روی داد که حاصل آن مرگ ۱۰۰ هزار نفر به خاطر گرسنگی بود. در دوران معاصر نیز ایران دو قحطی بزرگ را از سر گذراند. نخستین‌بار در سال ۱۲۴۹ خورشیدی و زمان سلطنت ناصرالدین‌شاه که نزدیک به ۲ میلیون نفر از جمعیت ۱۰ میلیونی ایران طی آن جان باختند و دومین‌بار بین سال‌های ۱۲۹۶ تا ۱۲۹۸ خورشیدی و در دوران حکومت احمدشاه که نزدیک به ۴۰ درصد از جمعیت ایران بر اثر گرسنگی و بیماری از بین رفتند. در قحطی دوم که جزو مرگبارترین حوادث تاریخ به شمار می‌رود، وقوع جنگ جهانی اول و خالی‌شدن انبارهای غله توسط ارتش‌های روس و انگلیس از دلایل اصلی بروز قحطی بزرگ در ایران ذکر شده است.

معما

سلاح کشتار جمعی، از بمب اتمی تا کلاشینکف

در واژه‌نامه‌های نظامی به جنگ‌افزاری «سلاح کشتار جمعی» گفته می‌شود که بتواند تعداد زیادی از انسان‌ها را نابود کرده و خسارت‌های غیرقابل جبرانی به سازه‌های ساخت بشر و محیط‌زیست وارد کند. در این تعریف سلاح‌های شیمیایی، میکروبی و اتمی جزو جنگ‌افزارهای غیرمتعارف کشتار جمعی طبقه‌بندی می‌شوند. در صحنه‌ای از فیلم «ارباب جنگ» ساخته اندور نیکول، یوری اورلف (نیکلاس کیج) قاچاقچی و دلال اسلحه، اطلاق واژه سلاح کشتار جمعی به بمب‌های اتمی و شیمیایی را اشتباه خوانده و تنها سلاح کشتار جمعی تاریخ بشریت را AK-۴۷ یا همان کلاشینکف قلمداد می‌کند! استدلال اورلف این است که تعداد انسان‌هایی که تاکنون توسط کلاشینکف کشته شده‌اند بیش از تلفات همه بمباران‌های اتمی و شیمیایی جهان است! استدلالی که با کمی تحقیق می‌توان صحتش را تایید کرد!

سرباز جوان و زخمی

میخائیل کلاشنیکف، در جنگ جهانی دوم همچون دیگر نظامیان روس در برابر ارتش آلمان نازی به میدان رفت، اما خیلی زود با برداشتن زخمی عمیق کارش به تخت بیمارستان کشید. زخمی‌شدن زودهنگام کلاشنیکف مسیر زندگی او را تغییر داد چه آن که اگر این حادثه رخ نمی‌داد، عاقبت‌هایی چون کشته، اسیر یا حتی قهرمان‌شدن در جنگ انتظار او را می‌کشیدند. اما کلاشنیکف زخمی شد و زودتر از آن چه فکر می‌کرد به خانه رفت تا نامش را به‌عنوان خالق مشهورترین سلاح انفرادی جهان در لوح تاریخ حک کند. فکر ساخت یک اسلحه انفرادی دقیقا روی تخت بیمارستان به ذهن میخائیل رسید. او با توجه به ضعف اسلحه سازمانی روس‌ها در برابر سلاح‌های آلمانی، تصمیم گرفت با ترکیب اسلحه آمریکایی «ام-یک» و اسلحه آلمانی «اس‌تی‌جی ۴۴» سلاحی جدید خلق کند و حاصل آن اسلحه AK-۴۷ بود که A مخفف «تفنگ تهاجمی»، K مخفف نام سازنده یعنی کلاشنیکف و ۴۷ نیز اشاره به سال ساخت سلاح یعنی ۱۹۴۷ داشت.

کلاشینکف یا کلاشنیکف

امروز مصادف است با نودونهمین سالروز تولد سازنده AK-۴۷ یعنی میخائیل کلاشنیکف که ۱۰ نوامبر ۱۹۱۹ در یکی از روستاهای سیبری به دنیا آمد. اسلحه فوق‌العاده کلاشنیکف در سال ۱۹۵۱ از سوی ارتش اتحاد جماهیر شوروی به‌عنوان سلاح سازمانی پذیرفته شد. از آن زمان تاکنون بیش از ۱۰۰ میلیون قبضه از این سلاح در سراسر دنیا ساخته شده است که این رقم فقط آمار رسمی را دربرمی‌گیرد، زیرا از تعداد سلاح‌هایی که به‌شکل غیررسمی و غیرقانونی ساخته شده‌اند، اطلاع دقیقی در دست نیست. اما اگر همین آمار رسمی را هم در نظر بگیریم، AK-۴۷ پرکاربردترین و پرطرفدارترین اسلحه‌ای است که در طول تاریخ به دست بشر ساخته شده است. میخائیل کلاشنیکف یا آنطور که در ایران معروف است «کلاشینکف»، زمانی در برابر انتقادها به خاطر ساخت چنین سلاح مخربی گفته بود: «من این اسلحه را برای دفاع از سرزمین مادری‌ام ساختم و نه هیچ چیز دیگری. اگر قرار است کسی را مقصر بدانید، آن نازی‌ها هستند، چون من را مجبور به ساخت این سلاح کردند. من همیشه دوست داشتم ماشین‌آلات کشاورزی بسازم!»

جدول شماره ۱۵۴۲

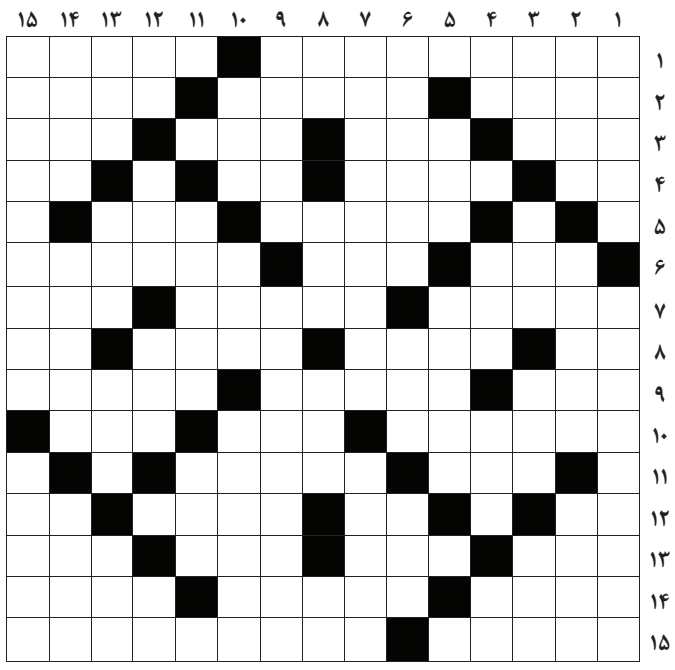

افقی

۱- مشهورترین اثر مارگریت میچل، نویسنده آمریکایی-اسید
۲-لمس کردن-زرشک-میوه ترش‌وشیرین
۳- نیشتر رگزنی- عملی در وضو- گوسفند ماده-برکت‌سفره
۴- صابون خیاطی- علفزار- خاندان- چوب خوشبو
۵-راهرو-مسافرت‌دسته‌جمعی
۶- حشره آفت مزارع- شهری نزدیک اردبیل- قندسوخته
۷-نفت‌سیاه-تفنگ‌سرپرقدیمی-گوارا
۸-برج کج-فوق-حراف-تخم‌مرغ‌انگلیسی
۹-نوع و گونه-فیلمی است آمریکایی به کارگردانی آلفرد هیچکاک- خدای بزرگ هندوان
۱۰-از ظروف آشپزخانه-خووالفت-کودک
۱۱-زندان‌مسعودسعدسلمان-کروکودیل
۱۲-مخلص کلام-بغل-از نوشته‌های اشتفان تسوایگ-زوبین
۱۳- حرص و آز- نیم‌صدای ساعت- از بت‌ها- ماندگاری
۱۴- خراب و دورانداختنی- کتاب شعر- سلاح سنگین‌جنگی
۱۵-آگهی تبلیغاتی-دقت‌وکنجکاوی

عمودی

۱-فرکانس-زبان پرندگان؛ از مثنوی‌های عرفانی‌شیخ‌عطارنیشابوری
۲- پری معده-اثر ماکسیم گورکی- کوسه در گویش اهالی جنوب ایران
۳-ماه کامل- کشور کاردیف- خاخام یهودی- عالم‌نشده
۴-ضمیر اشاره-نیک-سخن گزاف-آش
۵-سنگ زیرین آسیاب در کشاکش دهر-نرده چوبی یافلزی
۶-داستانشان را استاد مطهری نوشت-قسمت تیز کارد-درخت لرزان
۷-دومین فرمانروای قاجاریه-مرکب کردن
۸-خیس-بهشت‌شداد-سقف‌دهان-گشوده
۹- وزیر فرعون- عنوان سرپرست آشپزخانه در دربار قاجار
۱۰-جاده‌قطار-سرمایه‌بدن-پول تاجیکستان
۱۱-جاذبه‌سیاحتی‌انزلی-ازبروج‌فلکی
۱۲- پهلوان- نوعی گره-از امراض جلدی- علامت‌بیماری
۱۳- صندلی دوچرخه- مسیر- مخمصه- ثروتمند
۱۴-زینهار-پایتخت‌بحرین-قانونگذار
۱۵-باشگاه‌های حاضر در دسته اول فوتبال آلمان-هنرکنده‌کاری‌روی‌فلزات

حل جدول شماره ۱۵۴۱

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	د	س	ت	و	د	ل	ب	ا	ز	■	ن	ع	ل	ی	ن
۲	ا	■	ت	ا	ر	ک	■	و	ح	ش	■	ش	و	ر	ی
۳	ر	س	■	ر	چ	■	ل	ا	م	ر	د	■	ا	ا	ر
۴	ف	ا	ی	و	■	ب	ا	■	ت	ح	ل	ی	ف	■	و
۵	ا	ح	د	■	ل	ا	ر	ک	■	ه	ا	ل	■	ر	گ
۶	ن	ل	■	گ	ا	ل	ی	و	ر	■	ک	■	ا	م	ا
۷	ی	■	ه	ر	ت	ز	■	ه	ی	چ	■	گ	ی	ا	ه
۸	■	م	س	■	ی	ا	س	■	م	ا	ه	■	د	د	■
۹	ا	ن	ت	ن	■	ک	ی	ش	■	ب	ی	ن	ه	■	د
۱۰	ب	ا	ی	■	خ	■	ب	ا	د	ه	و	ا	■	س	ا
۱۱	و	ت	■	ن	ا	ب	■	ق	ر	ا	ن	■	ط	ر	د
۱۲	ن	■	ا	س	ت	ا	ز	■	ب	ر	■	خ	ی	ا	و
۱۳	م	ش	ت	■	م	ق	ر	ر	ی	■	ه	ا	■	ب	س
۱۴	ا	خ	ر	ا	■	ر	ف	ع	■	ک	ل	ر	ا	■	ت
۱۵	ن	ص	ا	ر	ا	■	ا	ب	م	ر	و	ا	ر	ی	د